

การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศในมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย
THE TEACHING OF ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE IN THAI
BUDDHIST UNIVERSITIES

¹พระมหาสุริยัน อุตตโร และ ²เอกชัย ศรีบุรินทร์

¹Phramaha Suriyan Uttaro, and ²Eakachai Sriburin

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

²Mahamakut Buddhist University, Thailand

¹suriyan.utt@mcu.ac.th, ²eakburin@gmail.com

Received: January 17, 2025; **Revised:** January 30, 2025; **Accepted:** March 2, 2025

บทคัดย่อ

สิ่งที่ผู้สอนภาษาอังกฤษต้องการกันมากนับเป็นศตวรรษมาแล้วคือ วิธีสอนภาษาอังกฤษที่ได้ผล นักเรียนควรจะเรียนแล้วใช้ภาษานั้นได้จริงๆ นักภาษาศาสตร์ได้ใช้ความรู้ใหม่ที่ค้นพบสร้างวิธีสอนใหม่ ทำให้นักเรียนเป็นจำนวนไม่น้อยเรียนพูด เข้าใจ อ่าน และเขียนภาษาอังกฤษได้ในเวลาอันสั้น ได้มีการพัฒนาวิธีสอนขึ้นมาหลายวิธีด้วยกัน บางวิธีนิยมใช้อยู่ช่วงระยะหนึ่งแล้วก็เสื่อมความนิยมไป การที่วิธีสอนนั้นเสื่อมความนิยมมิใช่เพราะความล้มเหลวในการปฏิบัติจริง แต่เป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาทั้งทางด้านภาษาศาสตร์ จิตวิทยา และการศึกษา ทำให้แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาเปลี่ยนแปลงไปด้วย วิธีสอนแบบใดจะเป็นที่นิยมมากน้อยเพียงใดและยังไม่อาจกล่าวได้ว่า วิธีสอนภาษาอังกฤษแบบใดเป็นวิธีที่ดีและสมบูรณ์ที่สุด แต่ละวิธีก็มีทั้งข้อดีและข้อเสียอยู่ด้วยกันได้ทั้งนั้น ครูผู้สอนจึงควรที่จะศึกษาวิธีสอนของแต่ละวิธีให้เข้าใจเพื่อที่จะสามารถเลือกนำไปใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนภาษาในแต่ละระดับชั้น ตลอดจนช่วยให้ดำเนินการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพด้วย ใน

¹ อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

² อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

บทความนี้จะกล่าวถึงวิธีการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ที่รู้จักกันดีและนิยมใช้กันอยู่ในปัจจุบัน บางวิธีอาจจะนิยมใช้กันมาเป็นเวลานาน แต่ยังคงเป็นที่กล่าวถึงอยู่ในปัจจุบัน ในแต่ละวิธีจะกล่าวถึงแนวคิดพื้นฐาน ลักษณะสำคัญ ขั้นตอนในการดำเนินการเรียนการสอน ข้อดีและข้อจำกัดของวิธีสอนนั้น ๆ

คำสำคัญ : การสอนภาษาอังกฤษ, ภาษาต่างประเทศ

Abstract

For centuries, English language teachers have sought effective methods of English language teaching that enable learners to use the language in real communicative contexts. Drawing on newly discovered linguistic knowledge, linguists have developed innovative teaching methods that have enabled many learners to speak, understand, read, and write English within a relatively short period of time. Numerous teaching methods have been proposed, some of which gained popularity for a certain period before gradually declining. The decline in the popularity of particular methods has not resulted from their practical failure, but rather from shifts in perspectives on language learning in the fields of linguistics, psychology, and education, which have led to corresponding changes in approaches to language teaching. Consequently, it remains difficult to determine which method is the most effective or comprehensive. Each method possesses both strengths and limitations. Therefore, language teachers should study and understand various teaching methods in order to select and apply those most appropriate to learners and to the instructional objectives of language teaching at different educational levels, thereby enhancing instructional effectiveness. This article will examine well-known and widely used methods of teaching English as a foreign language. Some of these methods have been employed for a long period of time and continue to be discussed in contemporary contexts. For each method, it will explain theoretical foundations, key characteristics, instructional procedures, as well as its strengths and limitations.

Keywords: Teaching English, Foreign language

บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารของมนุษย์เพื่อเผยแพร่ความรู้ ประสบการณ์ และเป็นเครื่องมือในการค้นหาข้อมูลต่างๆ นอกจากนี้ภาษายังแสดงให้เห็นวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของมนุษย์มาตั้งแต่โบราณ ดังนั้นทักษะที่จะเกิดขึ้นเมื่อต้องการใช้ภาษาในการสื่อสารจึงมี 4 ทักษะคือ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียนเพื่อสืบทอดองค์ความรู้ หรือประสบการณ์ต่อไป

ปัจจุบันการเรียนรู้ภาษาต้องสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยที่ต้องการให้ผู้เรียนมีทักษะเท่าทันกับเทคโนโลยีและให้ผู้เรียนมีทักษะเพื่อเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 5) กล่าวถึงหลักการสำคัญว่า เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรม บนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล โดย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้เรียนจะต้องได้รับความรู้ ทักษะ และวัฒนธรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ความชื่นชมการเห็นคุณค่า ภูมิปัญญาไทย และภูมิใจในภาษาประจำชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 10) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภูมิใจในชาติ และเข้าใจความเป็นสากลไปพร้อมกัน โดยไม่ลืมรากเหง้าของตนเอง และนำองค์ความรู้พัฒนาประเทศชาติต่อไป

แนวคิดการสอนภาษาต่างประเทศ

ในการสอนเนื้อหาหรือทักษะใดๆก็ตาม นอกจากผู้สอนจะต้องมีความรู้เนื้อหาวิชาเป็นอย่างดีแล้ว การมีความรู้ความเข้าใจในความเป็นมาของแนวคิดและระเบียบวิธีการสอนต่างๆ จะช่วยให้ผู้สอนสามารถสอนเนื้อหาหรือทักษะดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าจะพูดแนวคิดการสอนภาษาต่างประเทศ อาจจะมีแนวคิดที่หลากหลายตามแนวทางของนักวิชาการแต่ละคนที่จะให้ความเห็น

1. แนวคิดการสอนภาษาต่างประเทศ

เมื่อพูดถึงการสอนภาษา ในที่นี้จะขอใช้ความหมายของศัพท์ทางวิชาการ 3 คำ คือ คำว่า แนวความคิด (approach) ระเบียบวิธี (Method) และเทคนิค (Technique)

1.1 แนวความคิด (approach) หมายถึง พื้นฐานทางทฤษฎีซึ่งระเบียบวิธีทางการสอนยึดเป็นแนวทาง แนวคิดทางการสอนภาษาจึงหมายถึงข้อสมมุติฐานซึ่งเกี่ยวข้องกับลักษณะธรรมชาติของภาษาและธรรมชาติการเรียนรู้การสอนภาษา ตัวอย่างเช่น แนวความคิดแบบ Aural-

oral (Aural-Oral Approach) มีข้อสมมุติฐานเกี่ยวกับธรรมชาติของภาษาและการเรียนการสอนภาษาว่า การฟังเป็นกิจกรรมเบื้องต้นของการเรียนภาษา สิ่งที่นักเรียนจะพูด อ่านหรือเขียน ควรจะเป็นสิ่งที่นักเรียนเคยฟังผ่านหูมาแล้วจึงจะทำให้การเรียนนั้นสัมฤทธิ์ผล การเรียนภาษาเปรียบเสมือนการที่ร่างกายถูกสิ่งเร้าและร่างกายมีการตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้นๆเมื่อใดก็ตามที่ผู้เรียนทำกิจกรรมตอบสนองสิ่งเร้าจนสามารถมีปฏิกิริยาตอบสนองได้โดยอัตโนมัติ เมื่อนั้นจึงถือได้ว่าบรรลุจุดประสงค์ในการเรียน ดังนั้น ระเบียบวิธีที่ยึดแนวคิดนี้เป็นพื้นฐานทางทฤษฎีก็อาจจะมีวิธีการสอนที่สอดคล้องกัน

1.2 วิธีหรือระเบียบวิธี (Method) หมายถึง ขั้นตอนในการสอน ซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนแนวคิดใดแนวคิดหนึ่ง ระเบียบวิธีนี้รวมหมายถึง แผนการสอนโดยมีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นการวางหลักสูตร การเตรียมการสอน และการเลือกแบบเรียน

1.3 เทคนิค (Technique) หมายถึง พฤติกรรมการเรียนการสอนที่ใช้จริงในห้องเรียน เทคนิคนี้จะมีลักษณะเช่นไรขึ้นอยู่กับระเบียบวิธีสอนของแต่ละสถาบัน ตลอดจนจนเทคนิควิธีการสอนของอาจารย์ผู้สอนแต่ละคนที่จะมีวิธีการที่แตกต่างกัน

2. แนวความคิดการสอนทั่วไป

แนวความคิดการสอนทั่วไป คือ แนวความคิดทางการสอน ซึ่งไม่ผูกพันกับทฤษฎีทางภาษาศาสตร์หรือจิตวิทยา เป็นแนวความคิดการสอน ซึ่งสามารถใช้ในการสอนวิชาใดก็ได้ แนวความคิดการสอนทั่วไป มีอยู่ 2 แนวความคิด คือ

2.1 แนวคิดการสอนแบบอนุমান (Deductive Approach) เป็นแนวความคิดการสอนซึ่งเชื่อว่าถ้านักเรียนเรียนรู้กฎเกณฑ์ที่ครอบคลุมเนื้อหาแล้ว นักเรียนสามารถนำกฎเกณฑ์นั้นไปประยุกต์ใช้ได้เอง ฉะนั้น ระเบียบวิธีการสอนของแนวความคิดนี้ จึงเป็นการสอนชนิดสอนจากกฎเกณฑ์ไปหาตัวอย่างกล่าวคือ ครูบอกกฎเกณฑ์ให้แก่ นักเรียน จากนั้นให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดตามกฎเกณฑ์นั้นๆ ตัวอย่างที่จะยกขึ้นมาเพื่อประกอบความเข้าใจการสอน ตามแนวคิดอนุมานคือ ตัวอย่างเรื่อง Present Perfect Tense ซึ่งมีขั้นตอนการสอนโดยสรุปดังนี้

ขั้นที่ 1 ครูแสดงกฎของประโยค Present Perfect Tense

(Subj. + have + v3 (+ obj.) + since, for + adv. Of time)

จากนั้นครูอธิบายกฎให้นักเรียนฟัง

ขั้นที่ 2 ครูให้นักเรียนทดลองใช้กฎ โดยการเขียนประโยคที่มีลักษณะเป็น

Present Perfect Tense เช่น

I have lived here since 1979.

She has slept for three hours.

สอนแบบนี้เรียกว่า Grammar-Translation Method ต่อมาการสอนภาษาต่างประเทศก็ได้รับการพัฒนาและไม่ได้จำกัดเฉพาะภาษาละตินเท่านั้น โดยมุ่งหาวิธีการเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการใช้ภาษาสามารถนำไปใช้สื่อสารในสังคมได้ (เรื่องเดช ปันเขื่อนขันธ์ 2541)

จากลักษณะและธรรมชาติของการรู้ภาษา ก่อให้เกิดแนวคิดและแนวการสอนภาษาในหลายรูปแบบ เริ่มจากวิธีการสอนแบบธรรมชาติ (Natural Method) ซึ่งมีแนวคิดการเรียนภาษาตามธรรมชาติเลียนแบบการเรียนรู้ของเด็กในการเรียนรู้ภาษา โดยการจัดประสบการณ์ ฟังทักษะการฟังและการพูด ซึ่งต่อมาได้พัฒนาและปรับปรุงแนวทางการจัดการเรียนการสอน เรียกว่าวิธีการสอนแบบตรง (Direct Method) วิธีการสอนแบบนี้ใช้ครูเจ้าของภาษาเป็นผู้สอน และใช้ภาษาต่างประเทศอย่างเดียวนั้นในการสอนทักษะการฟัง พูดและสอนให้เกิดความเข้าใจ ภาษาที่เรียนโดยการแสดงกิริยาหรือการสาธิตในรูปแบบต่างๆ

แนวทางการสอนภาษาต่างประเทศได้รับการพัฒนามาจากแนวคิดของนักสังคมวิทยา นักจิตวิทยา นักภาษาศาสตร์ และครูสอนภาษาในหลายๆด้านซึ่งให้แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ภาษาในชั้นเรียนโดยไม่จำเป็นต้องใช้ครูเจ้าของภาษาเป็นผู้สอนอย่างเดียว และให้สามารถนำภาษาไปใช้สื่อสารในสังคมได้

3.1 แนวคิดทางด้านสังคมศาสตร์ นักสังคมศาสตร์พิจารณาภาษาในลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารในสังคมเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดเห็นความรู้สึกและอื่นๆการสื่อสารดังกล่าวเน้นในด้านการพูดเป็นสำคัญ ซึ่งผู้ที่จะสามารถออกเสียง เลือกคำศัพท์ รูปแบบประโยคได้ สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง ในการสื่อความหมายสำหรับหัวข้อเรื่องของการสนทนาหรือการพูด นอกจากนี้ นักสังคมศาสตร์ยังมีความเห็นว่า ภาษาพูด และภาษาเขียนย่อมแตกต่างกัน ซึ่งการพูดแม้จะไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ แต่ก็สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน อย่างไรก็ตาม ผู้พูดก็ควรจะได้รู้โครงสร้างของภาษาที่ถูกต้องด้วย อาจกล่าวได้ว่า การใช้ภาษาในสังคมมีอยู่ด้วยกัน 3 ลักษณะ คือ (สังเวียน สฤชติกุล, 2531 : 7)

1) เพื่อการสื่อความหมาย บอกเล่าความคิดเห็น ความรู้สึก ซึ่งผู้ใช้จะต้องทราบความสัมพันธ์ระหว่างภาษาพูดและภาษาเขียน เข้าใจและรู้จักรูปแบบ โครงสร้างของประโยคที่ถูกต้อง

2) การใช้ภาษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสังคมที่ตนอยู่ โดยสามารถนำมาใช้ได้อย่างอัตโนมัติและสามารถควบคุมการใช้ภาษา การแสดงออก การใช้ถ้อยคำที่ถูกต้องและเป็น การถ่ายทอดประสบการณ์ให้ผู้อื่นเข้าใจได้

3) การใช้ภาษาเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่นในลักษณะของบุคคลกลุ่มคน รวมทั้งการใช้ภาษาเพื่อนำตนเองไปสู่การอยู่ร่วมกันในโรงเรียน สถานที่ทำงานและชุมชนที่ตนอยู่ได้

3.2 แนวคิดทางด้านจิตวิทยา ทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เข้ามามีบทบาทในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ได้แก่

1) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางด้านพฤติกรรม (Behavioral Learning Theories) ซึ่งเน้นความเกี่ยวข้องและความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองในลักษณะของพฤติกรรมที่สามารถสังเกตเห็นได้ เมื่อได้รับการเสริมแรงหรือกระทำซ้ำๆ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น แนวคิดดังกล่าวทำให้การจัดสร้างสิ่งเร้า การใช้อุปกรณ์การสอน การสร้างสถานการณ์ มีบทบาทในการสอนภาษาต่างประเทศ รวมทั้งการฝึกทักษะในลักษณะของ Pattern Practice และ Substitution Drill การให้รางวัล หรือการกล่าวชมเชย จะมีผลต่อการเรียนภาษามากขึ้น

2) ทฤษฎีการเรียนรู้ในด้านความเข้าใจ (Cognitive Theory of Learning) ศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับองค์ประกอบในด้านความจำ การมองภาพรวมของความรู้ทั้งหมด ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของความรู้ ความสนใจของผู้เรียนในการเรียนรู้จะทำให้สามารถจดจำความรู้นั้นได้นาน ดังนั้น การสร้างความสนใจให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญประการหนึ่งในการสอนภาษา การวิเคราะห์โครงสร้างของภาษา การอธิบายความสัมพันธ์ของส่วนประกอบต่างๆ ของภาษา รวมทั้งการเปรียบเทียบและการเชื่อมโยงภาษาต่างประเทศกับภาษาของตนเองก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนจดจำได้ นอกจากนี้ การทบทวนความรู้ที่ได้เรียนเป็นระยะๆ จะทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำได้นาน

3.3 แนวคิดทางด้านภาษาศาสตร์ นักภาษาศาสตร์เริ่มเข้ามาเกี่ยวข้องในการสอนภาษาต่างประเทศระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยการนำความรู้ด้านสังคมศาสตร์ จิตวิทยาและภาษาศาสตร์ มาปรับใช้ในรูปของภาษาศาสตร์ประยุกต์ (Applied Linguistics) สำหรับการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาไปใช้สื่อสารในสังคมได้ ในลักษณะต่อไปนี้

1) ให้ผู้เรียนจดจำโครงสร้างของภาษาอย่างง่าย ๆ ก่อนในรูปของบทสนทนา แล้วจึงให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจรูปแบบของโครงสร้างของภาษา

2) เน้นการฝึกทักษะอย่างมีรูปแบบ (Pattern Practice) และการเข้าใจความหมายซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถนำรูปแบบของภาษานั้นไปใช้ในสถานการณ์จริงได้

(3) การใช้อุปกรณ์การสอนที่เหมาะสม การวิเคราะห์และเปรียบเทียบภาษาต่างประเทศที่กำลังเรียนกับภาษาของตนเอง จะทำให้ผู้เรียนสามารถใช้และออกเสียงภาษาต่างประเทศได้ดีขึ้น ชัดเจน และถูกต้อง

4) การให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกการใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์จริง จะทำให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้รวดเร็วขึ้น

วิวัฒนาการของการสอนภาษา

การสอนภาษาเป็นศาสตร์ซึ่งมีความเกี่ยวพันอย่างลึกซึ้งกับศาสตร์สาขาอื่นอีกสองสาขา คือ ภาษาศาสตร์ และจิตวิทยา ภาษาศาสตร์เป็นวิชาที่ให้ความรู้เกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของภาษาระบบโครงสร้างของภาษา ในขณะที่จิตวิทยาทำให้เราทราบว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างไร สภาพเช่นไรช่วยเอื้ออำนวยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสภาพเช่นไรขัดขวางการเรียนรู้ เป็นต้น จากศาสตร์ซึ่งเป็นพื้นฐานทั้งสองนี้เอง ที่นักการศึกษาได้นำมาเป็นแนวทางในการวางแนวความคิดและสร้างขั้นตอนการสอนภาษาขึ้น

เป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่า ทฤษฎีหรือแนวความคิด ไม่ว่าจะในสาขาใดๆก็ตามจะผันแปรไปตามเวลา การผันแปรนี้เป็นผลมาจากการวิจัยเพื่อพิสูจน์หลักทฤษฎี และความพยายามที่จะค้นคิดแนวทางใหม่ๆขึ้น เมื่อมีข้อมูลที่ค้นพบใหม่ แนวความคิดก็จะค่อยๆปรับไปตามข้อมูล ทฤษฎีหรือแนวความคิดทางภาษาศาสตร์และทางจิตวิทยาก็เช่นเดียวกันมีการพัฒนาไปจากรูปแบบเดิมตามเวลาที่ผ่านไป ฉะนั้นหลักการสอนภาษาซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนแนวความคิดของทั้งสองสาขา จึงพลอยแปรเปลี่ยนตามไปด้วย

เพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างภาษาศาสตร์ จิตวิทยาและการสอนภาษา ตลอดจนวิวัฒนาการของแนวความคิดในการสอนภาษา จึงขอเสนอแนวความคิดโดยสรุปของทั้งสามสาขาดังนี้

1. แนวความคิดทางภาษาศาสตร์

จากประมาณต้นศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบันวิวัฒนาการของแนวความคิดทางภาษาศาสตร์ แยกได้เป็น 3 ระยะหลัก ดังนี้ (ระวีวรรณ ศรีคร้ามครัน, 2539 :4)

1.1 แนวความคิดแบบ Traditional ในช่วง 40 ปีแรกของศตวรรษ แนวความคิดทางภาษาศาสตร์เป็นแบบ traditional กล่าวคือ ยึดการวิเคราะห์รูปแบบทางไวยากรณ์ของงานเขียนเป็นหลัก การวิเคราะห์ทำในลักษณะของไวยากรณ์ภาษาละติน

1.2 แนวความคิดแบบ structural ในช่วงระหว่างทศวรรษที่ 1940 ถึง 1950 ได้เกิดมีแนวความคิดใหม่ขึ้นมา เรียกว่าแนวความคิดแบบ structural แนวความคิดนี้มีลักษณะที่

ตรงกันข้ามกับแนวความคิดแบบ Traditional โดยสิ้นเชิง เพราะแนวความคิดนี้ให้ความสำคัญอย่างมากต่อการวิเคราะห์ข้อมูลการพูด ภาษาที่ใช้ในการวิเคราะห์ ก็ไม่จำเป็นต้องผูกติดกับภาษาละตินอีกต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวความคิดนี้ ยอมรับแนวความคิดทางจิตวิทยาแบบ Behaviorism ซึ่งเชื่อว่า ภาษาเป็นพฤติกรรมที่เรียนรู้ (ไม่ใช่พฤติกรรมที่มีมาแต่กำเนิด) สมองมนุษย์เปรียบเสมือนแผ่นกระดานที่ว่างเปล่า ในขณะที่ภาษาเปรียบเสมือนสิ่งที่ถูกจารึกบนแผ่นกระดานนี้ ด้วยวิธีการฝึกฝนจนเป็นนิสัย

1.3 แนวความคิดแบบ Transformational-Generative ประมาณปลายทศวรรษที่ 1950 ได้มีการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดทางภาษาศาสตร์อีก โดยการนำของ Noam Chomsky การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้เป็นเสมือนการหมุนแนวความคิดย้อนกลับทางเดิม คือมุ่งกลับไปทีแนวความคิดแบบ Traditional แต่ไม่เหมือนกันเสียทีเดียว มีการเน้นการวิเคราะห์เนื้อหาที่เป็นลักษณะสากลของภาษาต่างๆ การสร้างกฎเกณฑ์ในการขยายประโยคใช้เหตุผลทางตรรกวิทยาในลักษณะเดียวกับการสร้างกฎเกณฑ์ทางคณิตศาสตร์และจุดที่แนวความคิดแบบนี้แตกต่างจากแนวความคิดแบบ structural มากก็คือ การมองภาพผู้เรียนภาษาแนวความคิดแบบ Transformational-Generative เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีศักยภาพในการเรียนภาษาอยู่ในตัว

2. แนวความคิดทางจิตวิทยา

แนวความคิดทางจิตวิทยาเกี่ยวข้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ซึ่งมีวิวัฒนาการของทฤษฎีในแต่ละช่วงใกล้เคียงกันกับวิวัฒนาการของแนวความคิดทางภาษาศาสตร์เป็นอย่างมาก เราจึงแบ่งแนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ออกเป็น 3 ระยะ เช่นเดียวกันคือ

2.1 แนวความคิดแบบ Mental Discipline ช่วงเวลาที่นักจิตวิทยาเชื่อในแนวความคิดนี้อยู่ในช่วงเดียวกันกับแนวความคิดทางภาษาศาสตร์แบบ Traditional ผู้นำทางความคิดมี Edward Thorndike เป็นต้น แนวความคิดนี้เชื่อว่า สมรรถนะของคนเราแบ่งออกเป็นส่วนๆ แต่ละส่วนจะรับข้อมูลไม่เหมือนกัน การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากการท่องจำแบบนกแก้วนกขุนทอง (rote learning)

2.2 แนวความคิดแบบ Behaviorism หรือที่เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า stimulus response ผู้นำทางความคิด คือ E. F. Skinner แนวความคิดนี้เปรียบเทียบการรับรู้กับกลไกของเครื่องจักร เน้นการเรียนรู้ด้วยการเสริม แรง และการปรับพฤติกรรมให้เป็นไปตามเงื่อนไข การเรียนรู้ภาษาจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อผู้เรียนฝึกฝนปากเปล่าจนกระทั่งสามารถมีพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้โดยอัตโนมัติ

2.3 แนวความคิดแบบ Cognitive Jean Piaget ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเพื่อสนับสนุนแนวความคิดนี้ว่า สมรรถนะของมนุษย์มีกลไกแห่งการสร้างสรรค์อยู่และสมองมีศักยภาพที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง

3. แนวความคิดทางการสอน (Pedagogical Approaches)

แนวความคิดทางการสอนได้รับอิทธิพลอย่างมากจากแนวความคิดทางภาษาศาสตร์และทางจิตวิทยา ฉะนั้น หลักการสอนที่ใช้ในแต่ละแนวความคิดจึงสะท้อนอิทธิพลนี้ออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน

3.1 แนวความคิดแบบ Grammar-Translation แนวความคิดนี้เน้นการอ่าน และเขียน มากกว่าการฟังและพูด เน้นการเรียนรู้เพื่อให้รู้หลักไวยากรณ์ของภาษามากกว่าการนำภาษาไปใช้เพื่อสื่อความหมาย เน้นการเรียนรู้แบบท่องจำ นอกจากนี้ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ระบบไวยากรณ์ (grammatical paradigm) แล้ว ยังต้องท่องจำศัพท์จำนวนมากอีกด้วย เป็นการเรียนภาษาโดยการแปลข้อความที่เป็นลายลักษณ์อักษรออกมาเป็นภาษาแม่ของผู้เรียน

3.2 แนวความคิดแบบ Audio-Lingual หรือที่เรียกกันว่า Aural-oral แนวความคิดนี้ เน้นทักษะการฟังและพูด โดยให้ความสำคัญอย่างมากกับการฝึกฟังและพูดในระยะต้นของการเรียนภาษา เนื่องจากมีความเชื่อว่าทักษะการฟัง และพูดจะนำไปสู่การเรียนรู้ทักษะอื่นๆ ในภายหลัง นักเรียนจะพูด อ่านหรือเขียน เฉพาะเนื้อหาซึ่งเคยได้ฟังผ่านหูมาแล้วเท่านั้น มุ่งฝึกฝนการพูดเพื่อให้ผู้พูดเกิดความเคยชินกับรูปแบบของภาษาและการใช้ภาษา (form) มากกว่าเพื่อให้เข้าใจความหมาย (meaning) ไม่ยอมให้มีข้อผิดพลาดในการฝึกพูด (drill) มีการนำการวิเคราะห์ความเหมือนต่างของภาษา (contrastive analysis) มาใช้เพื่อทำนายหรือหาเหตุผลของความผิดพลาดในการฝึกพูดที่เกิดขึ้น พยายามฝึกฝนจนกระทั่งผู้เรียนสามารถพูดได้โดยอัตโนมัติ ระเบียบวิธีการสอนตามแนวความคิดนี้โน้มเอียงไปทางแบบอนุমানวิธี

3.3 แนวความคิดแบบ Cognitive-Code แนวความคิดนี้เชื่อว่าสมรรถนะของมนุษย์มีศักยภาพในการเรียนรู้ภาษา การเรียนรู้ เป็นกิจกรรมทางสติปัญญาที่ตื่นตัวอยู่เสมอ มนุษย์สามารถเรียนรู้ได้ด้วยการใช้เหตุผล มุ่งเน้นการเรียนรู้ด้วยการฝึกฝนแต่เน้นการเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจทั้งรูปแบบ (form) และความหมาย (meaning) ของสิ่งที่เรียน แนวความคิดแบบ cognitive-code เชื่อว่า เป้าหมายของการเรียนภาษา คือ การให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา มากที่สุด จะเห็นได้ว่าเป้าหมายของแนวความคิดนี้คล้ายคลึงกันมากกับเป้าหมายของแนวความคิดแบบ Audio-lingual แต่ถ้าพิจารณาในแง่ของกระบวนการเรียนรู้แล้ว จะเห็นว่าแนวความคิดทั้งสองแตกต่างกันมาก ทั้งนี้ เพราะแนวความคิดแบบ cognitive-code เน้นการให้เข้าใจโครงสร้างของระบบ หรือรู้กฎเกณฑ์เสียก่อนจึงจะถึงขั้นนำกฎเกณฑ์ไปใช้ พื้นฐานของการสอนตาม

แนวความคิดนี้จึงเน้นที่การสอนโครงสร้างทางไวยากรณ์ ที่จุดนี้ แนวความคิดแบบ cognitive-code จึงคล้ายกับแนวความคิดแบบ Grammar –Translation มากกว่า นอกจากนี้ แนวคิดนี้ยังยอมรับ และปล่อยให้ข้อผิดพลาดเกิดขึ้นได้ในกระบวนการเรียนรู้เพราะเชื่อว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากข้อผิดพลาดนั้นได้ ระเบียบวิธีสอนตามแนวความคิดนี้โน้มเอียงไปทางแบบอนุমান (Deductive Approach) นักเรียนเรียนรู้กฎเกณฑ์ นักเรียนจัดระบบกฎเกณฑ์นำกฎเกณฑ์ไปใช้ประโยชน์ต่อไป

การนำกฎเกณฑ์ไปใช้ประโยชน์ต่อไป เป็นสิ่งที่ย้ำความเชื่อของแนวคิดนี้ที่ว่าภาษาเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์ในเชิงสร้างสรรค์ ครูจะเป็นผู้นำทางนักเรียนในการทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเชี่ยวชาญในทุกทักษะ มิใช่เน้นเฉพาะทักษะการพูดเท่านั้น

ในปัจจุบัน แนวความคิดการสอนแบบ Audio-Lingual และ cognitive-code ยังคงเป็นที่นิยม และมีผู้ยึดเป็นหลักในการสร้างระเบียบวิธีสอนต่างๆ แต่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในระเบียบวิธีสอนตามแนวคิดทั้งสอง กล่าวคือ ในอดีตแนวคิดทั้งสองมีข้อแตกต่างกันอย่างชัดเจนในระเบียบวิธีสอน แต่ปัจจุบันข้อแตกต่างน้อยลง เพราะผู้สอนของแต่ละฝ่าย ได้พยายามนำจุดที่ดีของอีกฝ่ายมาปรับปรุงวิธีของตน ตัวอย่างเช่น แต่เดิมการสอนแบบ Audio-Lingual เน้นการฝึกพูดพร้อมๆกัน และการฝึกพูดตามครูโดยไม่จำเป็นต้องเข้าใจความหมายปัจจุบันได้มีการนำความหมายเข้ามาสู่กระบวนการฝึก นักเรียนจะต้องพูดได้คล่องแคล่วและเข้าใจความหมายของสิ่งที่ตนพูดมากขึ้น ในขณะที่เดียวกัน การสอนแบบ cognitive-code ซึ่งแต่เดิมไม่ให้ความสำคัญกับการฝึกพูด ก็หันมาใช้ในการฝึกพูดและการฝึกกระบวนประโยคในวิธีการของตนมากขึ้น

แนวทางการจัดการสอนวิชาภาษาอังกฤษ

ภาษาอังกฤษได้ถูกบรรจุไว้ในหลักสูตรเพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนหรือเลือกเรียนในโรงเรียนต่างๆหลายประเทศ ทั้งนี้ โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ เพื่อที่จะเป็นการเตรียมตัวเด็กให้เข้าศึกษาต่อในระดับวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยได้

เพื่อให้ได้ผลสมตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การสอนภาษาอังกฤษนั้นจำเป็นต้องเริ่มฝึกนักเรียนตั้งแต่วัยเด็กเล็กและจัดให้ต่อเนื่องกันเพื่อให้ได้ผลมากขึ้นตามลำดับ เช่น ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษา ซึ่งหลักในการจัดโดยทั่วไปนั้น ควรจะได้จัดตั้งต่อไปนี้

1. ระดับประถมศึกษาตอนต้น

ในระดับประถมศึกษาตอนต้น การเรียนการสอนภาษาอังกฤษควรจะเป็นการฝึกในด้าน การฟังเป็นส่วนใหญ่ เช่นเดียวกับที่เด็กเรียนภาษาของตนเองอย่างธรรมชาติ ดังนั้น จึงควรจัดสถานการณ์ต่างๆให้เป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้ให้มากที่สุดในด้านภาษา ซึ่งสำหรับระดับนี้

การวางแผนการเรียนการสอนทำได้ยาก เนื่องจากเด็กเล็กประการหนึ่ง ครูที่ใช้ในการสอนภาษา จำเป็นจะต้องมีความรู้และออกเสียงได้อย่างถูกต้อง เพื่อที่เด็กจะได้เลียนแบบของเสียงได้อย่างถูกต้อง ถ้าเด็กเลียนแบบของเสียงที่ผิดไปจะทำให้แก้ไขได้ยากเมื่อเด็กโตขึ้น นอกจากนี้การใช้ภาษาอังกฤษในบ้านเมืองเรายังไม่แพร่หลายและจำเป็นมากนัก เด็กเมื่อเรียนภาษาอังกฤษที่โรงเรียน ก็ไม่มีโอกาสได้นำมาใช้ที่บ้านหรือในสังคม การสอนภาษาอังกฤษจึงไม่ได้ผลเท่าที่ควร

2. ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ในระดับประถมศึกษาตอนปลาย ในระยะนี้เด็กควรจะได้รับการศึกษาฝึกทักษะในด้านการฟัง ต่อไปให้คุ้นเคยและควรจะได้รู้จักลักษณะและสัญลักษณ์ของภาษาในรูปของตัวพิมพ์ เพื่อให้รู้ว่า คำๆนั้นมีรูปลักษณะอย่างไร และออกเสียงอย่างไร มีความหมายอย่างไร คำหรือประโยคที่ใช้ สำหรับเด็กประถมปลายควรมีลักษณะง่ายๆ สามารถนำไปในโอกาสต่างๆไป นอกจากนี้ควรจะเป็นระยะต้นของการอ่าน การเขียน การสะกดตัว ในสิ่งที่เด็กได้ฝึกทักษะไปแล้วในด้านการพูด การฟัง และความเข้าใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกทักษะในด้านการอ่านและการเขียนควรจะได้เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับในระยะนี้

3. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การศึกษาภาษาอังกฤษในระดับนี้ครูควรจะให้เด็กได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะต่างๆต่อไป แต่เนื้อหาที่ใช้ควรจะมีมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกทักษะในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน การรู้จักใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เด็กจะมีความรู้และสามารถใช้ภาษาได้ในลักษณะทั่วไป และนำความรู้ทางด้านภาษาไปใช้ในการสื่อความหมายได้บ้างในสังคม

4. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับนี้ควรจะมีมุ่งส่งเสริมความรู้และทักษะทางด้านภาษาอังกฤษให้เพิ่มขึ้นจากระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนเด็กที่มีความสนใจทางด้านภาษาให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นโดยให้สามารถใช้ภาษาได้ในทุกโอกาส ให้เด็กมีความเข้าใจและซาบซึ้งในวรรณคดี เข้าใจถึงวัฒนธรรม อารมณ์ ความรู้สึก ปรัชญา รวมทั้งศิลปะของชนชาติเจ้าของภาษาด้วย การสอนภาษาอังกฤษในระดับนี้ควรจะเน้นให้เด็กสนใจและเห็นความสำคัญของการอ่าน รู้จักอ่านหนังสือประเภทต่างๆให้มาก เพื่อเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจในภาษา การอ่านจะช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดขึ้น รู้จักการบรรยายความคิดเห็นออกมาในลักษณะการเขียน การบรรยายและการพรรณนาได้

สรุป

การสอนภาษาต่างประเทศได้รับการพัฒนาเป็นลำดับโดยพิจารณาจากลักษณะและธรรมชาติของภาษา ความจำเป็นในการรู้ภาษา ตลอดจนแนวคิดทางด้านสังคมศาสตร์ จิตวิทยา และภาษาศาสตร์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาวิธีสอนที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาไปใช้สื่อสารในสังคมได้ มีความสามารถในทักษะทั้ง 4 ของภาษา มีความรู้ความเข้าใจด้านวัฒนธรรมของผู้ที่เป็นเจ้าของภาษา ซึ่งสอดคล้องกับการสอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียน อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา ถึงมัธยมศึกษาจะต้องคำนึงถึงความต่อเนื่องกัน โดยคำนึงถึงลักษณะพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

การใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร ผู้ใช้จะต้องเปลี่ยนสำเนียงการพูด การออกเสียงสูงต่ำ จังหวะ การเน้นคำ และอื่นๆอีก รวมทั้งการพูดเป็นประโยค การเรียงลำดับคำ ซึ่งอาจจะแตกต่างไปจากภาษาของตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้สื่อความหมายได้อย่างถูกต้องตามความต้องการ อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นการเปลี่ยนนิสัยในการพูดการคิดและอื่นๆเกือบทั้งหมด นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจถึงวัฒนธรรม ประเพณี ความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษาต่าง ประเทศนั้นด้วย การจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะในด้านต่างๆและสามารถนำภาษาไปใช้เพื่อการสื่อสารในสังคมได้นั้น ผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจลักษณะและธรรมชาติของการรู้ภาษา มนุษย์กับภาษามีความสัมพันธ์กัน จนไม่สามารถจะแยกออกจากกันได้ ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งถึงวาระสุดท้ายของชีวิต มนุษย์ก็ยังต้องใช้ภาษาอยู่ นั่นหมายความว่ามนุษย์เริ่มมีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งตาย แต่การที่จะมีคนเข้าใจภาษาที่เด็กแรกเกิดหรือคนใกล้จะสิ้นลมหายใจใช้สื่อสารหรือไม่นั้นก็เป็นเรื่องหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม เราไม่สามารถจะปฏิเสธได้ว่า มนุษย์ทุกเผ่าพันธุ์มีความสัมพันธ์กับภาษาที่ใกล้เคียงมากที่สุด นับได้ว่า ภาษามีประโยชน์ต่อสังคมมนุษย์มาก เพราะเป็นสิ่งที่ช่วยในการติดต่อสื่อสารกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกันได้ถูกต้องตามที่ตนตั้งความประสงค์ไว้ การที่จะติดต่อสื่อสารโดยปราศจากภาษา ย่อมเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้แน่นอน ภาษาจึงมีบทบาทที่สำคัญต่อชีวิตมนุษย์ทุกชาติพันธุ์ ตั้งแต่ยุคแรกๆ ที่มนุษย์รู้จักการปฏิสัมพันธ์กัน จนกระทั่งมีการพัฒนาจากการใช้เพียงภาษาพูดมาจนถึงมีภาษาเขียน แล้วเปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

เอกสารอ้างอิง

เรืองเดช ปันเขื่อนขัตต์, (2541). *ภาษาศาสตร์ภาษาไทย*, กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน, (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542*, กรุงเทพฯ: นาน

มีบุ๊ค พับลิเคชันส์,

ระวีวรรณ ศรีศรีรามศรี, (2539). *การสอนวิชาภาษาอังกฤษ*, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สังเวียน สถฤชดิกุล, (2531). *พฤติกรรมการสอนภาษาอังกฤษ 2*, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย

รามคำแหง.

อุดม วิโรตม์สิขิตต์, (2545). *ภาษาศาสตร์เหมาะสมเบื้องต้น*, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย

รามคำแหง.

Bernard Bloch and George L. Trager, (1942). *Outline of Linguistic Analysis*,

(Baltimore, MD: Linguistic Society of America.

Edgar H. Sturtevant, (1947). *An Introduction to Linguistic Science*, New Haven: Yale

University Press.

Noam Chomsky, (1972). *Language and Mind*, New York: Harcourt Brace Jovanovich,

Inc.,

W. Nelson Francis, (1958). *The Structure of American English*, New York: The Ronald

Press Company.